

60 éves az edelényi könyvtár

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Kedves Vendégek!

Szeretettel köszöntöm Önöket könyvtárunk megalakulásának 60. évfordulója alkalmából rendezett kis ünnepségünkön. Edelényben az első könyvtár 1883-ban létesült az olvasóegylet berkein belül, 56 könyvvel. 1903-ban gazdasági népkönyvtár alakult, amelynek 1912-ben 100 kötete volt. Ugyancsak 100 könyvvel rendelkezett az úri kaszinó könyvtára, melyet azonban csak a kaszinó tagjai használhattak, és elsősorban a tagok érdeklődési körének megfelelő könyveket tartalmazott. Arról nincs tudomásunk, hogy a kastély tulajdonosai tartottak volna fenn magánkönyvtárat.

Egy intézmény életében az évfordulók különös jelentőséggel bírnak, hisz ilyenkor számvetést készítenek munkatársai a fejlődésről, az elődök tevékenységéről, s talán még azon is elgondolkoznak, hogy van-e olyan dolog, amit másképp kellett volna csinálni.

Az ötvenedik évforduló alkalmával a következőket írtam: „A több évtized munkáját egységes keretbe foglalni és az ez idő alatt folyó tevékenységet felvázolni a rendelkezésre álló rövid idő alatt lehetetlen, hisz nagymennyiségű iratanyagot kellene átnézni ahhoz, hogy megfelelő tájékozottságra tegyünk szert. Reméljük azonban, hogy lesz egyszer majd valaki, aki hosszabb időt szán a még ma is egyben megtalálható könyvtári irattár feldolgozására.” Nos, hiába lenne ma ilyen személy, ennek az anyagnak a feldolgozására nem kerülhet sor, mert a két évvel ezelőtti árvíz alkalmával, az alagsorban őrzött anyag elpusztult. Így csak az 1964-től rendszeresen megjelenő programfüzetek, vendégkönyvek, fotók, és a könyvtárról készült szakdolgozatok állnak rendelkezésünkre.

A már említett edelényi könyvtárak a második világháború után megszűntek, s csak 1952. október 19-én, egy Minisztertanácsi határozat előírásaként alakult újra könyvtár a településünkön, amely Borsod-Abaúj-Zemplén megye első járási könyvtára volt. Edelény könyvtárügyét, is szolgáló létesítmény a település központjában, egy régi magánlakásban került kialakításra két helyiségben 72 m² alapterületen. (Ma István király útja 54., az Ügyvédi Munkaközösség épü-

lete.) Később kiderült, hogy a Járási Tanács vezetői az MDP (Magyar Dolgozók Pártja) járási bizottsága előadótermét vették igénybe erre a célra, melyet a pártbizottság sokáig visszakövetelt, de eredménytelenül. 1953-54 telén az egyik helyiséget igénybe vette a Járási Tanács, ezt egy év után újra birtokba vehette a könyvtár. 1955-ben a Járási Statisztikai Felügyelőséggel cserélve kb. 92 m² alapterületűre nőtt a könyvtár, egy szobával gyarapodva.



A könyvtár ebben az épületben nyílt meg 1952-ben

Berendezése nagyon szegényes volt a megalakuláskor. Négy könyvespolc, egy kölcsönző pult és a megyei könyvtártól kapott négy használt olvasóasztal a hozzá tartozó 16 székkal. (A korabeli berendezésből fennmaradt bútorok a Borsodi Tájház, *Könyvtártörténeti emlékek a XX. századból*, című kiállításán láthatók.)

Az intézmény vezetésével Slezsák Imrét bízták meg, aki 40 évig volt, országosan is elismert vezetője.

A könyvtár életében jelentős változást a második ötéves terv időszaka hozott, amikor a Járási Tanács Végrehajtó Bizottsága 191/1961. sz. határozata alapján megkapták a Honvéd Kiegészítő Parancsnokság 150 éves, rossz állapotban lévő épületét, melyet a megyei Tanács és a Művelődésügyi Minisztérium anyagi támogatásával kb. egymillió

forint költséggel újjáépítettek és berendeztek. A munkából jelentős részt vállaltak a könyvtár dolgozói.

Az 1963. december 22-én felavatott könyvtár modern berendezésével, felszereltségével és a feladatnak megfelelő térelrendezésével jó példát adott a modernizálásra, felújításra váró intézményeknek.



Az 1963. december 22-én felavatott új könyvtár



A klubszoba és a gyermekolvasó1963-ban

1966-67-ben kétszintes „tápraktárral” bővült a könyvtár. 1977-ben a Nagyközségi Tanács döntése alapján az 1962-ben szolgálati lakásnak épült részt megkapta az intézmény, és így mintegy 80 m²-rel bővült. A helyiségek átalakításával a gyermekrészleg is nagyobb lett. A felnőtt részlegben galériás részt alakítottak ki, és itt helyezték el az olvasótermi állományt.

1976-ban került sor a zenei részleg kialakítására a megyei tanács anyagi támogatásával és az edelényi Ruhagyár egyik szocialista brigádjának a segítségével, akik a szerelési munkálatokat végezték.

Az 1979-es újabb épületbővítéssel sikerült elérni, hogy 1980-ban egy 400 folyóméter vasállványzatú polcrendszerrel, folyóiratraktárt alakítsanak ki. Az állványzat anyagi fedezetét a Kulturális Minisztérium biztosította pályázat útján.

1986-ban újabb résszel bővült a könyvtár. A járások megszűnése után a városi tanács az egykori járási hivatal épületébe költözött és az üresen maradt épületből egészségügyi intézményt alakítottak ki, ahová a könyvtár déli részéhez toldott épületben helyet foglaló zöldkereszt (csecsemőgondozó) is elköltözött. Ezt az épületrészt kapta meg a könyvtár, hasznosításra.

1988-ban a volt zöldkereszt oldalsó bejárata elé lapos tetős részt építettek, ahová a bekötött folyóiratok és újságok kerültek.

Az intézmény neve többször is változott, s a kezdeti megyei tanácsai irányítás alól a település tanácsának irányítása alá került.

Az intézmény névváltozásai:

1952 Járási Könyvtár

1970 Nagyközségi és Járási Könyvtár

1984 Városi Jogú Nagyközségi Könyvtár

1986 Városi Könyvtár

1994 Városi Rendezvények Háza és Könyvtár

2000 Művelődési Központ, Könyvtár és Múzeum

2006 Művelődési Központ, Könyvtár és Szekrényessy Árpád Múzeum

A névváltozások nem eredményeztek minden esetben a feladatellátásban változást, erre csak 1989-ben került sor, amikor a városi tanács megszüntette az intézmény körzeti tevékenységét.

1994-ben összevonták az edelényi művelődési intézményeket. Továbbra is folytatódtak a könyvtár évek óta jól bevált rendezvényei és sok új elemmel gazdagodtak Laki-Lukács László igazgatósága alatt, aki 1992-1999 között állt az intézmény élén. 1999. december 1-jén lettem az intézmény vezetője. Jelenleg hét egység tartozik az összevont intézményhez, a több mint 64000 dokumentumot tartalmazó Városi Könyvtár; a Művelődési Központ, melynek jogelődje 1951-ben létesült; a Szekrényessy Árpád Múzeum (Borsodi Tájház), melynek első épületegyüttesét 1987-ben vásárolta meg a Városi Tanács, majd az önkormányzat vásárlás útján bővítette 1997-ben a Szarka-féle házzal és portával, 2000-ben pedig a Vadász házzal és portával, valamint a Borsodi Földvárral; 2001-től tartozik az intézményhez a Turisztikai Információs Iroda és a Panzió; 2002-től a Városi Televízió; 2011-től pedig a Rakaca-tavi Pihenő.

A könyvtár többféle kiadványt indított útjára az eltelt hatvan év alatt. A rendezvényeit népszerűsítő Könyvtári Tájékoztató 1959-ben jelent meg először, de havi rendszerességgel csak 1964-től lát napvilágot. Jelenleg az Edelényi Műsor címet viseli, azonban az évtől nyomtatott formában nem terjesztjük. 1965-ben Edelényi Könyvbarát címen indított útjára egy helytörténettel is foglalkozó kiadványt a könyvtár, mely négy év után megszűnt. Körülbelül ezidő tájt jelent meg a Bódvavölgyi Könyvtáros, mely három évig állt fenn.

Tartósnak bizonyult viszont az Edelényi Füzetek helytörténeti kiadványsorozat, amely 1987-ben indult útjára és már 46 kötete jelent meg. 1997-től lát napvilágot A Borsodi Tájház közleményei című periodika.

A könyvtárban dolgozók létszáma a feladat növekedéséhez mérten 1992-ig nőtt, és ekkor 14 fő volt. Jelenleg az összevont intézmény teljes létszáma 16 fő.

Az eltelt hatvan év alatt sok neves ember fordult meg a könyvtárban, a különböző alkalmakból szervezett rendezvényeken.



*A kárpátaljai Együtt című folyóirat szerkesztői a könyvtárban
2009-ben*

A könyvtár fennállása óta különböző kiscsoportok létrejöttében segédkezett és adott helyet működésükhöz. Rendszeresen szervez író-olvasó találkozókat, kézműves foglalkozásokat, könyvtári órákat általános iskolások részére. Szavalóversenyt rendez Kalász László (1933-1999) József Attila-díjas költő emlékére az Edelény környéki általános iskolák felső tagozatos tanulói részére, megrendezi az Ünnepi Könyvhetet, rendszeresen szervez óvodásoknak programot, minden évben megrendezi a Népmese Napját és bekapcsolódik az Országos Könyvtári Napok rendezvénysorozatba.

Különböző pályázatok segítségével fejleszti a könyvvállományát, berendezését és programok szervezésére is rendszeresen nyújt be pályázatot. 2012-ben a TÁMOP-3.2.4.A-11/1-2012-0084 „Tudásdepó-Expressz” pályázaton 38.582.101,- Ft-ot nyert. Az Európai Unióval foglalkozó könyvek állományát pályázat útján kezdte meg kialakítani és napjainkban is fejleszti, a német nyelvű állományt pedig Edelény németországi testvérvárosa, Bad Sobernheim ajándékozta a könyvtárnak. Helytörténeti részlege gazdag anyaggal rendelkezik a több évtizedes gyűjtőmunka eredményeként.



Farsangi játszóház, 2011-ben

A dokumentumállomány katalógusa interneten keresztül is elérhető, szolgáltatásai folyamatosan bővülnek, korszerűsödnek.

Az intézmény fenntartója a város önkormányzata, amely támogatja és segíti munkánkat.

Az épület újabb átalakítás előtt áll, mert az önkormányzat a belvárosi rehabilitációs nyertes pályázatának egyik eleme a könyvtár bővítése és teljes felújítása. A munkálatok előreláthatóan 2013-ban kezdődnek meg, s reményeink szerint, 2014-ben már a megújult épületben fogadhatjuk a tisztelt olvasókat.

Hadobás Pál
igazgató
(Városi Könyvtár, 2012. október 3. 17 óra)